

APIE PATYČIAS VIRTUALIOJE ERDVĖJE

VšĮ „Vaikų linija“ parengta medžiaga

Patyčias internete patarėjai atpažįsta pagal kelis svarbius požymius:

- Elektroninėmis patyčiomis vaikai laiko tyčinį, pasikartojantį asmens žeminimą virtualioje erdvėje: tai ne vien atsitiktinė pašaipa, o sistemingas priekabiavimas.
- Galios netolygumas. Patyčioms būdinga situacija, kai keli asmenys nukreipia savo veiksmus prieš vieną vaiką, sukeldami jam nesaugumo, bejėgiškumo jausmą.
- Paaugliams itin skaudu, kai jų asmeninės nuotraukos ar žinutės, išgautos apgaule ar paimtos iš privačių paskyrų, yra platinamos be jų žinios. Gali būti dalijamasi kompromituojančiais vaizdais klasės grupėse ar didesniuose serveriuose, kur susirenka net nepažįstami žmonės.
- Jei pokštas nepaiso jausmų, tai – ne pokštas. Patyčios kartais atrodo kaip juokeliai, bet yra nukreiptos prieš konkretų vaiką ir sukelia nepatogumą ar skausmą. Svarbu, iš ko šaiposi juokingi paveikslėliai. Paaugliai pastebi, kad memai dažniausiai juokiasi iš bendrų reiškinių, istorijų ar daiktų, o ne konkretaus asmens. Nesupainiokim.

Svarbu suprasti, kad elektroninės patyčios gali būti ne tik atviri įžeidimai, bet ir manipuliacijos, socialinis atstūmimas ar reputacijos žlugdymas viešojoje erdvėje.

Vaikai dažnai nedrįsta apie tai kalbėti, nes bijo, kad suaugusieji nesupras, nuvertins, lieps patiems išsispręsti arba atvirkščiai – reaguos perdėtai griežtai, pavyzdžiui, uždraus naudotis socialiniais tinklais.

Todėl svarbu kurti atvirą ir pasitikėjimu grįstą ryšį, kad vaikai jaustųsi saugūs dalydamiesi savo patirtimis ir ieškodami pagalbos.

Vaikai ir paaugliai daug laiko leidžia ekranuose: bendraudami, žaisdami, naršydami, stebėdami mėgstamus influencerius. Dažniausiai jie saugiai ir atsakingai naudojami technologijomis, tačiau kartais susiduria su sunkumais – pvz., su kitų

žmonių piktu ar žeminančiu elgesiu, vaikų amžiui netinkamu turiniu   arba kai patys neatsargiai pasidalija asmenine informacija .

Ką svarbu daryti tėvams ar kitiems suaugusiems, norintiems, kad vaikai būtų saugūs ekranuose, o iškilus sunkumams – kreiptųsi pagalbos?

- Kurti atvirą, pasitikėjimu grįstą santykį, kuris leistų vaikams kreiptis pagalbos, kuomet jos prireikia. Ir dar – svarbu, kad pokalbiai apie vaikų ir paauglių veiklą ekranuose taptų tokie pat natūralūs, kaip ir apie bet kokią kitą gyvenimo sritį. Tikriausiai svarbu sužinoti ne tik, ką vaikas veikė mokykloje, būrelyje ar su draugais, bet ir su kuo susipažino bei ką įdomaus pamatė socialinėse medijose ar mėgstamuose žaidimuose?

Kalbėtis apie technologijas galima įvairiai. Tik svarbu turėti omenyje keletą svarbių pokalbių taisyklių:

Rask tinkamą momentą ir kalbėkis su vaiku, kai pats nesi susijaudinęs ar supykęs, o vaikas irgi nusiteikęs pokalbiui. Vargiai tinka tokios situacijos, kuomet vaikas ar jūs jaučiatės įsitempę, neseniai buvot susipykę ar kažkuris iš jūsų stipriai nerimaujate.

Jei klausai – išklausk iki galo. Svarbu neskubėti su savo patarimais, siūlymais kitaip būti ekranuose. Svarbu pabūti su šia tema, išgirsti vaiką ir jo mintis.

Ne tik klausk, bet ir tyrinėk, dalinkis savo pastebėjimais, patirtimi (tik ne ta „o mūsų laikais...“, o ta, kuri susijusi su technologijų naudojimu šiuo metu).

Pokalbio pradžiai puikiai tinka įvairios pastebėtos ar viešai nuskambėjusios istorijos. Pavyzdžiui, jei kur nors žiniasklaidoje ar soc. medijoje iškilo elektroninių patyčių tema – puikus metas paklausti vaiko, ką jis girdėjo apie tą konkrečią istoriją ir paklausti apie elektroninių patyčių patirtį paties vaiko ar jo artimų draugų gyvenimuose.

Tyrinėk saikingai – jei pokalbis virs klausimų lavina ar primins tardymą, vaikas kitą kartą nebe norės kalbėtis. Tad klausinėk po truputį ir siek, kad pokalbis būtų jaukus jums abiem.

Pagarbiai priimk vaiko atsisakymą kalbėtis – juk ir mes ne visada turime noro kalbėtis būtent tada, kai to nori kiti. Daug svarbiau pasakyti „girdžiu, kad dabar šia tema nenori kalbėtis. Jei bus noro – galėsime apie tai pasikalbėti kitą kartą“ ir taip palikti atviras duris tolimesniems pokalbiams.

O jei jauti, kad tau pačiam / pačiai vertėtų atsišviežinti ar pasipildyti žinių bagažą apie ekranus, saugumą juose ar elektronines patyčias – štai keli informacijos šaltiniai, kur rasi klodus naudingų temų:

BE PATYČIŲ SVETAINĖ:

<https://click.ml.send.com/link/c/YT0yNjk5MzA4MTg0Njc3MzkxMjMxMjM9bzd0OCZlPTAmYj0xNDIzOTYzMDc5JmQ9YTNwNXoxYg==.HWixZ4xNvOZJ-DskrsWEtvVQ6xvinKL9GGScv5nYZPA>

SKAITENINĖS ETIKOS CENTRO SVETAINĖ:

https://e-etika.lt/?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=elektronines_patycios_kaip_padeti_vaikui_netyleti_ir_apsisaugoti&utm_term=2025-03-17

DRAUGIŠKAS INTERNETAS:

https://www.draugiskasinternetas.lt/?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=elektronines_patycios_kaip_padeti_vaikui_netyleti_ir_apsisaugoti&utm_term=2025-03-17

CYBERBULLYING:

https://cyberbullying.org/?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=elektronines_patycios_kaip_padeti_vaikui_netyleti_ir_apsisaugoti&utm_term=2025-03-16

„BETTER INTERNET FOR KIDS“ RESURSŲ KAMPELIS TĖVAMS (GLOBĖJAMS)

https://better-internet-for-kids.europa.eu/en/learning-corner/parents-caregivers?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=elektronines_patycios_kaip_padeti_vaikui_netyleti_ir_apsisaugoti&utm_term=2025-03-17